

ข้อมูลพื้นฐานในบทความวิจัย

อรุณ จิรวัดนกุล วท.บ. (อาชีวอนามัย), วท.ม. (ชีวสถิติ), M.Sc. (Clinical Epidemiology)

ข้อมูลพื้นฐานในบทความวิจัยมีไว้เพื่ออธิบายลักษณะของตัวอย่าง (อาสาสมัคร) ที่เข้าร่วมในการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานประกอบด้วยตัวแปรลักษณะทางประชากร ลักษณะทางคลินิก และปัจจัยที่สัมพันธ์กับ exposure และ outcome ซึ่งเป็นตัวแปรกวน

ผู้อ่านบทความวิจัยจะใช้ประโยชน์จากข้อมูลพื้นฐานดังนี้

1. ใช้พิจารณาคุณภาพบทความวิจัย เช่น เกณฑ์คัดเลือกประชากรที่กำหนดจะได้ตัวอย่างอาสาสมัครที่เหมาะสมสำหรับตอบคำถามวิจัยหรือไม่ มีการควบคุมอิทธิพลของตัวแปรกวนในงานวิจัยเชิงวิเคราะห์หรือไม่ ในงานวิจัยเชิงทดลองปัจจัยเสี่ยงมีความเท่าเทียมทั้งกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองหรือไม่ เป็นต้น

2. ใช้พิจารณานำผลการศึกษาไปใช้งาน โดยผู้อ่านจะพิจารณาว่าผลการศึกษาที่พบมาจากอาสาสมัครลักษณะใด คล้ายกับผู้รับบริการที่ตนเองรับผิดชอบหรือไม่ ถ้าคล้ายกันการนำข้อค้นพบจากงานวิจัยไปใช้กับผู้รับบริการที่ตนเองรับผิดชอบ ก็น่าจะได้ผลดีเหมือนกัน (external validity)

นอกจากการใช้งานดังกล่าวข้างต้นแล้ว ข้อมูลพื้นฐานยังใช้ในการพิจารณาบทความที่จะนำไปทำ meta-analysis และ systematic reviews

จะเห็นได้ว่าข้อมูลพื้นฐานมีความสำคัญที่จะช่วยให้งานนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผู้วิจัยต้องนำเสนอ

ข้อมูลพื้นฐานที่เพียงพอต่อการใช้งาน การพิจารณาว่าควรมีข้อมูลพื้นฐานอะไรบ้าง ผู้วิจัยต้องมีความรู้ในการอ่านบทความวิจัยอย่างมีวิจารณญาณ (critical appraisal) แล้วคิดกลับไปว่า ถ้าต้องอ่านบทความในเรื่องนี้ ผู้อ่านต้องการข้อมูล (ตัวแปร) อะไร สำหรับประเมินการดำเนินการวิจัยว่ามีความน่าเชื่อถือ เช่น ในงานวิจัยเชิงทดลอง ถ้าข้อมูลที่นำเสนอแสดงให้เห็นว่าตัวแปรกวนที่สำคัญกระจายเท่าๆ กัน ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แสดงว่าผู้วิจัยใช้วิธีการการสุ่มเข้ากลุ่มที่เหมาะสม เป็นต้น

ในการทำงานเดียวกันการพิจารณานำผลการศึกษาไปใช้งาน ผู้วิจัยต้องเข้าใจว่าคำตอบที่ได้จากแต่ละแบบงานวิจัยจะนำไปใช้งานอะไร จึงจะสามารถกำหนดข้อมูลพื้นฐานได้สอดคล้องกับการพิจารณาไปใช้งาน เช่น ในงานวิจัยเชิงสำรวจที่ต้องการหาอัตรา และสาเหตุของการอ้วน-ลงพุงของคนวัยทำงานในจังหวัด ผู้วิจัยต้องนำเสนอข้อมูลที่ช่วยให้ผู้อ่านพิจารณาว่า ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีตัวแปรปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ้วนลงพุง เช่น เพศ อายุ อาชีพ เศรษฐฐานะ การดำเนินชีวิต (live style) คล้ายกับประชากรวัยทำงานของจังหวัด ที่ได้จากสำมะโนประชากร ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผลที่ได้จากตัวอย่าง น่าจะให้ข้อมูลที่สอดคล้องกับที่จะพบได้จริงในประชากรทั้งจังหวัด

ข้อมูลพื้นฐานในบทความวิจัยทางการแพทย์ และสาธารณสุขจะประกอบด้วยตัวแปรที่ใช้พรรณนาลักษณะตัวอย่าง 3 ส่วน คือ

- 1) ลักษณะทางประชากรและเศรษฐกิจสังคม เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ฯลฯ
- 2) ลักษณะทางคลินิก (ในกรณีการศึกษาเกี่ยวกับผู้ป่วย) โรค ความรุนแรง อาการ อาการแสดง ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ผลตรวจทางร่างกาย เช่น ความดันโลหิต ชีพจร เป็นต้น
- 3) ตัวแปรทวนที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรผล ได้แก่ ปัจจัยเสี่ยง ตัวแปรที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มย่อย (ถ้ามี) เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าในแต่ละส่วนมีข้อมูลอยู่หลายตัวแปร การเลือกตัวแปรใดในการนำเสนอ มีวิธีการพิจารณาดังนี้

ก) ควรพิจารณาเลือกตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการวิจัยเฉพาะส่วนที่นำเสนอในบทความเท่านั้น

ข) ตัวแปรทางประชากร และทางคลินิก ที่ใช้อธิบายลักษณะทั่วไปของอาสาสมัคร และตัวแปรแสดงลักษณะที่สำคัญตามเกณฑ์คัดเข้า/คัดออก และปัจจัยเสี่ยง

ค) นอกจากต้องมีตัวแปรพื้นฐานครอบคลุมแล้ว ในการนำเสนอต้องมีรายละเอียดของตัวแปรทั้งหมดไม่ใช่เพียงบางส่วน เช่น มีบทความวิจัยศึกษาความชุกของอาการปวดหลัง นำเสนอข้อมูลพื้นฐานในบทความวิจัย

ดังนี้ “ตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 32 อายุ 45-50 ปี ประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 32 ....” โดยไม่มีตารางประกอบ ถ้าผู้อ่านบทความสนใจอยากทราบว่าในตัวอย่างที่ศึกษามีผู้ประกอบอาชีพทำงานในสำนักงานจำนวนเท่าไร จะไม่สามารถทราบได้ ดังนั้นการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานต้องนำเสนอตารางหรือแผนภาพที่มีรายละเอียดทั้งหมดของตัวแปร แล้วอ่านผลสรุปจากตารางหรือแผนภาพ ถ้าจะเขียนพรรณนาโดยไม่มีตารางก็ควรบรรยายรายละเอียดทั้งหมดของตัวแปร

การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานโดยบรรยายบางค่าของตัวแปรเหมือนการอ่านผลสรุปจากตารางโดยไม่มีนำเสนอตาราง เป็นการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานที่ไม่เหมาะสม ไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

สรุป

การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานในบทความวิจัยมีความสำคัญ นักวิจัยควรนำเสนอข้อมูลพื้นฐานที่เพียงพอต่อการใช้พิจารณาคุณภาพความน่าเชื่อถือของผลวิจัย และเพียงพอต่อการพิจารณานำผลงานวิจัยไปใช้งาน